

Johann Fecht

Rector Universitatis Rostochiensis Joannes Fechtius, SS. Th. D. ... Ad Variarum Linguarum, Quibus Divina Spiritus virtute primi veritatis Doctores instructi fuerunt, Mysterium Religiose Considerandum Omnes Academiae cives pro officii ratione summo studio invitat : [P.P. Rostochi[i], sub Sigillo Rectoratus, ipso Pentecostes die, A. MDCLXXXI.]

Rostochii: Wepplingius, [1691]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn734004656>

Druck Freier Zugang

J. 512.

1691. Pfingsten.

~~M. 1256. 66.~~

1691

RECTOR
UNIVERSITATIS ROSTOCHIENSIS
JOANNES FECHTIUS,

SS. TH. D. & P. P. SERENISS. PRINC. FRI-
DERICI MAGNI MARCH. BAD. CONSILIARIUS EC-
CLESIASTICUS, ECCLESiarUMqVE IN AGRO
ROSTOCHIENSI SUPERINTENDENS,

AD

VARIARUM LINGUARUM,
Quibus Divina Spiritus virtute pri-
mi veritatis Doctores instructi fuerunt,

MYSTERIUM
RELIGIOSE CON-
SIDERANDUM

Omnes Academiae cives pro officii
ratione summo studio invitat.

ROSTOCHII,
Typis JOHANNIS WEPPLINGII, Univers. Typogr.

M. 1256 66

Ugustum prorsus est & religiosa admiratione dignum variarum linguarum, quæ effusæ super Apostolos sunt, illucescente primo Novi Testamenti festo, mysterium. Postquam enim iussi ab Hero suo universalis Ministerii, per totum terrarum orbem obeundi, Candidati, expectatum promissam ex alto virtutem, convenerant, interque devotas preces & sacrorum meditationes Divinum Spiritum,

linguarum artificem & architectum, vehementiori vento, ceu vehiculo, implexum, acceperant: *visa eis sunt* è vestigio dispartita lingue, instar ignis, qui etiam sedet super unumquemque eorum. Repleri autem sunt omnes Spiritu S. ceperuntque loqui aliis linguis, prout Spiritus ille dabat eis effari. Quæ dum sacra historia (1.) memorat, quis non conjiciatur in stuporem, dum audit, homines plebeios & per totam vitam suam piscatores nullo unquam usos ediscendarum linguarum doctore, nullâ adhibitâ curâ, nullâ industriâ, repente fieri non tam variarum, quam omnium singularumque linguarum peritos? Graviter Leo, qui Magni habet cognomen: *ô quam velox est sermo sapientie, & ubi Deus magister est, quam citò discitur, quod docetur!* Non est adhibita interpretatio ad audiendum, non consuetudo ad usum, non tempus ad studium; sed spirante, ubi voluit, Spiritu veritatis, propria singularum gentium voces factæ sunt in Ecclesia ore communes, (2.) Nec audiebant tantum Apostolos suâ loquentes linguâ, & Medi & Parthi & Elamitæ & qui incolebant Mesopotamiam & Judæam & Cappadociam & Pontum & Asiam & Phrygiam & Pamphiliam & Egyptum & partes Lybiæ, quæ est secundum Cyrenen & advenæ Romani, tum Judæi tum Proselyti, & Cretes & Arabes, sed *id est* etiam cujuslibet populi *ἑκάστην*, quam Hieronymus (3.) vernaculum loquendi sonum interpretatur, exactè curateque exprimebant; quique Galilæam tantum vel

A

(1.) Act. II. 3. 4. (2.) Serm. I. de Pentec. c. 1. f. p. 150. (3.) Ad Math. XXVI. Tom. IX. p. 81.

tum vel Syram antea intellexerant linguam, nunc & Italo-
rum & Indorum & Arabum & Illyricorum *ad purum verba
resonant, ut non stridor, non aspiratio, non idioma aliquod nativi cui-
vis genti deesset eloquy, ceu dialecti indolem idem circumscri-
bit Hieronymus.* (:4:) Tantum hoc est miraculum, tamq; stu-
pendum, ut nonnulli nescio quâ præposterâ & illaudabili dili-
gentia de ejus magnitudine aliquid decerpserint, eum tantum in
finem, ut, quod incredibile primore intuitu videtur, eo prom-
ptius inveniret fidem. Finxerunt enim, unâ tantum linguâ
locutos esse Apostolos, sed ab omnium linguarum homini-
bus intellectos. Quem in sensum Cyprianum, Oecumeni-
um, Chrysostomum & Dionysium Carthusianum allegari vi-
deo. (:5:) Enimverò, quicquid sit de *Dionysio*, recenti scri-
ptore, non potest opinio isthæc cuiquam cæterorum indubi-
tatò tribui. Nam *Chrysostomus* in universâ commentatione
suâ (:6:) obscuriora habet sensus sui indicia & quamquam
initio, *quid esset Parthicè loqui, ignorasse Apostolos, multitudinem
verò id temporis scire eos putasse*, profiteatur, postea tamen,
ubi cum Philosophis gentilium primos hos Christianissimi plan-
tatores confert, unum Petrum, quantumlibet imperitum,
elinguem, ac simplicem idiotam, adversus Sophistarum, Rhe-
torum ac Philosophorum turbam depugnasse ait, eosque ita
vicisse, ac si cum mutis piscibus ei certamen fuisset. Subinde
addit: *Plato, multa nugari solitus, obticuit; hic verò loquitur
non tantum apud suos, verum etiam apud Parthos, apud Me-
dos, Elamitas, apud Indos, breviter in omni loco, usque ad orbis
terminos.* Quæ verba vulgarem potius, quam aliam quam-
cumque innuere sententiam videntur. Jam *Oecumenius*, in-
certæ ætatis scriptor, qui nihil ex proprio, ex aliis universa
habet, & ipse diversum quid dicit, ab eo, quod vulgo illum dicere
volunt. Postquam enim improbos è Judæis miraculo illo Pen-
tecostali commotos territosque ostendisset, probos admiratos

A 2

esse

(:4:) In vit. Hilar. Tom. I. p. 246. (:5:) Apud J. T. Maj. in.
Act. p. 30. & D. Calov. Tom. III. Bibl. III p. 1840. (:6:) Ad Act. II.
Tom. III. Lat. p. 467.

esse rem tam insolitam ait, ejusque rei hanc adfert causam:
 οἱ δ' ἑυλαβεῖς ἐθαύμαζον, γαλιλαίους μὲν Ἰσραηλῖτας αὐτοὺς,
 ταῖς δ' πατρίσις γλώσσαις αὐτῶν λαλῶντας. Αἰτ' οἱ μὲν ἀπίσ-
 τοι ἦδ' ἔσαν, αὐτὰ λέγουσιν, ὅτι τὰ μεγαλῆα τῷ Θεῷ, πῶς δ' γλώσ-
 σαις, ἐκ ἡδέσαν, εἰ μὴ οἱ ἀκούοντες αὐτοὺς ἑυλαβεῖς, οἷον ὁ σκύνης
 τυχὸν, ὁ ἰνδὸς, ὅτι σκυθιστὴ, ἢ ἀλεξίτω ἰνδῶν οἱ ἀπίστοι φθέγγονται.
 (7.) Quæ verba hunc in modum reddo : *religiosi verò admira-*
bantur, scientes quippe Apostolos Galileos esse Etamen lingvis ipso-
rum vernaculū loqui. Verum Apostoli sciebant, quid loquerentur,
magnalia scilicet Dei, quibus verò lingvis loquerentur, ignorabant
ipsi, sciebant autem viri illi p̄j, utpote Scythia aut Indus, quod Scythica
Indicæque dialecto Apostoli loquerentur. Planum est, hoc velle
 Oecumenium, diversis quidem lingvis revera locutos esse
 Apostolos, (antea enim disertè dixerat : *apophthegmata*
ταῖς γλώσσαις ταῖς ἀλλόφρονις προέφικον, diversis lingvis protu-
lerunt) quibus tamen se loqui nesciverint ipsi. Ad eum modum,
 quo vel arreptitii peregrinis linguis loquuntur, & tamen illis se
 loqui cognitum ipsi non habent, vel ut Babelicæ turris fabri-
 catores, confusis linguis, obliti vernaculæ, aliis se loqui lingvis
 ipsimet ignorabant. Hausit opinionem hanc, verè *ἡρώδοτος*,
 ex Chrysostomo Oecumenius, si forte, quod eqvidem suspicor,
 Petrum apud Parthos, Medos, Elamitas, Indos loquentem *Chry-*
sostomus intellexerit de doctrinā potius Christianā, Platoni, id est,
 Platonice Philosphiæ oppositā & undiquaq; diffusā, quam
 de Petro, ipsomet ore suo apud gentes istas perorante. *Cy-*
priano deniq; sancto martyri, sermones de cardinalibus Chri-
 sti operibus, quibus isthæc opinatio inserta est, immeritò tri-
 bui, Criticorum constat consensu. Primus, quā ego scio, Tra-
 ctatum istum sub nomine *Arnoldi Carnotensis*, Abbatis Bonæ-
 vallis, in Bibliothecā Collegii omnium animarum Academiæ
 Oxoniensis rep̄eri, ex *Thomâ Jamesio* aperuit *Rob. Cocus*, Anglus.
 (8.) *Joannes* verò Oxoniensis Episcopus, qv̄i Cyprianum haud ita
 pridem nitidissimum nobis dedit, eundem in *MASS. Arnoldi* codicibus
passim cerni, asseverat, (9.) quem ideo à Cypriani operibus avul-

sum.

(7.) Exp. in A&Ed. Veron. p. 10. (8.) In Cens. Ed. Helmst. p. 146.
 (9.) Præf. in Cypr. p. 2.

sum *Arnoldo* separatim vindicavit. *Arnoldi* verba, quamquam prolixiora sint, non debent subteriri. (10.) *Spiritus S.* inquit, visibiliter super *Apostolos* in linguis igneis apparuit & ad instar prioris seculi universitatem fidelium unius labii esse voluit, ut quorum erat cor unum & anima una, una esset & lingua, nec posset impedire intellectum credentium aliqua diversitas verborum; sed Evangelica doctrina propriam linguam prolata ad omnium auditum eandem efficientiam obtineret, ut *Græcis* & *Barbaris*, omnibus gentibus verbum Evangelii sic esset intelligibile, ac si in eorum auribus lingua, in qua nati erant, idiomatica resonarent. Aderant *Medi* & *Elamitæ*, *Mesopotamæni* & *Arabes*. Hi omnes dum *Hebræam* linguam *Apostoli* predicarent, locutio *Judaica*, enunciationis suæ articulos cursu consueti evolvens, nullo exponebatur interprete, sed verbo eorum per *Spiritum S.* inerat virtus & gratia, ut habitantes *Pontum* & *Asiam* suam dicerent esse linguam, quam audiebant; quasi primitiva lingue libertas ad antiquitatis reversa originem confusionis contumeliam evasisset. Vide verò, quam partum hunc suum lingat *Arnoldus*, quam pingat & ornet, quem una *Lucæ* lineola prosternit prorsus & conculcat: ceperunt loqui lingua aliis. Lingvæ verò plures & aliæ, quam *Hebræa* est, unam, eandemq; patriam, excludunt. Nec tamen ex se ita sapuit *Arnoldus*, seculi XII. scriptor, sed ejusdem opinionis vel certè haud absimilis quarto jam seculo *Gregorius Nazianzenus* facit mentionem. (11.) Dubitantis enim personam induens, verba: *audiverunt unusquisq; propriam dialecto loquentes ipsos*: (12.) duplici modo interpungi posse ait; primo, ut propriam unius cujusq; dialectum, ex *Apostolorum* ore profluentem, unusquisq; audiverit: deinde, ut unusquisq; *Apostolos* audiverit atq; intellexerit, suamet, *Apostolis* propriam, dialecto loquentes. Quam distinctionem acutam magis quam necessariam non immerito appellat *Dan. Heinsius* (13.) Sed & *Gregorius* ipse solido argumento refellit: *ἐκείνως μὲν οὐ τῶν ἀκούοντων ἀλλ' ἐν τοῖς λέγοντι τοῖς ἁγίοις*; illud enim audientium magis, quam loquentium esset miraculum. Dum verò opinioni suæ hunc *Arnoldus* adpingit fucum, quod restituta

A 3

(10.) Serm. ult. de Sp. S. p. 62. (11.) Or. V. in Pentec. ss. Ed. Gr. Bas
p. 266. (12.) A. G. II. 6. (13.) In Exerc. S. p. 268.

primavæ linguæ unitate confusionis probrum debuerit vindicari, id in unitatis fidei, omnium lingvarum consensu procurandæ, mysterio longè rectius alii Ecclesiæ Patres ponunt. Quos inter *Cyrillus Alexandrinus*, sine quarti in *Genesis* libri: (14.) *Quid aliud queso eos loqui existimandum sit, quam ut viam, quæ sursum in cælum pateat, sectemur, omnesq; linguæ & populi invicem in Christo per Spiritum S. conjungantur? Omnis namq; lingua Christo confitetur, ejusq; res arcanas mirificè loquitur.* Nempe ut in *Babylone* linguarum multitudine dispersæ sunt gentes & ab invicem alienæ redditæ: ita *Hierosolymis* linguarum varietate copulatæ, sibiq; factæ amicæ. Quare rotunde *Augustinus*: (15) *Per superbos homines divise sunt linguæ, per humiles Apostolos congregatæ sunt linguæ. Spiritus superbia disperfit linguas, Spiritus S. congregavit linguas.* Quando enim *Sp. S.* venit super discipulos, omnium linguis locuti sunt, ab omnibus intellecti sunt: linguæ disperse in unum congregatæ sunt. Itaq; cum constet diminui illâ, quæ unam docet in Apostolis linguam, ab omnium gentium hominibus intellectam, sententiâ miraculi gloriam, quid dicendum est de recentiorum quorundam, in Romanâ præcipuè Ecclesiâ, utpote *Gasp. Sanctij & Cornelij à Lapide*, opinione, qui utroque modo Apostolos habuisse tradunt hoc donum linguarum, quasi duplicatum? (16) Moti, arbitror, non alio argumento, quam quod idem de *Fr. Xaverio* tradat *Cardinalis de Monte*, Relatione factâ in Consistorio coram *Gregorio XV.* ubi proficitur: *Diversarum gentium linguis, quas non didicerat, cum eas Evangelij causâ adiret, ita eleganter & expeditè loquebatur, ac si ibi natus & educatus esset: & contigit non rarò, ut eum concionantem diversarum nationum homines, suâ quisq; linguâ, planè & publicè loquentem audiverit: id quod pro maximo miraculo ab eâ gente habitum non solum auxit venerationem Xaverij, sed multos etiam ad fidem converteret.* Nihil horum credo hodiè, nec cras credam, nisi certioribus id mihi testimoniis *Cornelius* persvaserit. Lego enim in quadam exaratâ ad civitatem *Goam* ab ipso *Xaverio* epistolâ: *Si nos linguam calleremus Japonicam, non dubito, quin plurimi fierent Chri-*

stiani.

(14.) *Tom. I. Ed. Par. p. 21.* (15.) *Enar. in Pl. LIII. Tom. VII. p. 331.*

(16.) *Ita loquitur Corn. à Lap. ad A&L. p. 71.*

*stiani. Faxit Deus, ut eam brevi addiscamus. Tum demum aliquam
 Christiana rei navabimus operam: nam nunc quidem inter eos
 tanquam muta statua versamur. Multa enim illi de nobis dicunt, musi-
 titant, ad quæ scilicet nos obmutescimus, patrij ipsorum sermonis
 ignari. (17:) Xaverium, Indorum Apostolum, diversis, quas nun-
 quam comprehenderat, linguis loqui & inter Japones versari
 tanquam mutam statuam, patrii ipsorum sermonis ignarum?
 Barbaros Xaverium, suâ linguâ concionantem, audire & in-
 telligere, & tamen multa de eo dicere & musitare, ad quæ
 Xaverius obmutescat, ut piscis? Non est insolens huic homi-
 num generi, pugnantia, quæ contradictoria vocant Philo-
 sophi, dummodo miraculis suis, quæ comminiscuntur, fi-
 dem faciant, proloqui; nam & Hebræorum doctoribus cre-
 dendum esse, etsi doceant, quæ adversâ sese fronte perimant, to-
 ta Judæorum natio sancit. Quare nec in cæteris, productis
 à Cornelio exemplis, S. Vincentii, S. Antonii Ulyssipponen-
 sis, S. Bernardini & F. Gentilis Franciscani verba nobis dari
 facile patiemur, ne anilis credulitatis, quæ vel vitium est vel
 error, Cicerone iudice, jure arguamur. Cæterum inter eos,
 qui linguarum scientiam, sanctum Lucam secuti, ipsismet
 Apostolis tribuunt, Pacianus, Barcilonensis in Pyrenæis Ju-
 gibus Episcopus, & Hieronymus, Presbyter Bethleemensis, in
 tantum de miraculi majestate quidpiam delibant, quod sin-
 gulos Apostolos singulis linguis locutos, universos omnibus
 statuunt. Dabimus ipsa Hieronymi, summi antiquæ Theo-
 logiæ magistri, verba: (18:) Die Pentecostes Apostolis repro-
 missum est, ut haberent operationem virtutum & gratiam sanita-
 tum & predicaturi multis gentibus acciperent genera linguarum;
 ut jam tunc cognosceretur, qui Apostolorum quibus deberent gen-
 tibus nunciare. Denique Apostolus Paulus, qui de Hierusalem
 usque ad Illyricum predicavit & inde per Romam ad Hispaniam ire
 festinat, gratias agit Deo, quod cunctis Apostolis magis linguis
 loquatur. Qui enim multis gentibus annunciaturus erat, mul-
 tarum linguarum acceperat gratiam. Igitur juxta Hierony-
 mum,*

(17:) Lib. III. Ep. 5. ap. antecessor. meum celeberr. D. Siric. Abom.
 Pap. Apolog. Prior. c. XII. p. 41. (18:) Ad Hedib. Q. IX. Tom. III. Bas.
 p. 147.

mum earum tantum quisque Apostolus linguarum nactus est
 noticiam, quâ ei opus fuerat ad prædicandum Evangelium iis,
 ad quos Divini Spiritus motu atque instinctu esset perventurus.
 Quo pacto Philippus, quia Phryges docuit, Phrygiam, non
 Germanicam aut Svecicam, & Bartholomeus, quia Indos,
 Indicam, non Hispanicam aut Slavonicam linguam calluisse
 existimandus est. Potest fulciri hæc opinio particulâ, quæ
 apud Lucam sequitur, *διότι οὗτοι*, quâ locutos quidem Aposto-
 los peregrinis linguis innuitur, sed *καὶ ὅσα*, quantum &
 quousque Spiritus illis dabat effari. Quo ipso detrahi uni-
 versali linguarum beneficio, illudque coarctari intra certas
 metas terminosque videtur. Sed verò vocola illa, ipsâ na-
 turali visâ, *καὶ ὅσα* potius, quam *ὅσα*, modum, quo per lin-
 guas nuntiata Evangelica veritas est, aperit, quam limitem
 numerumque linguarum confringit. *Indicat*, ait Chrysostomus,
apophtegmatâ ac velut oracula esse, quæ ab illis dicerentur. Qua-
 mobrem firma manet, quæ sacræ literæ pressè insitit, sen-
 tentia, Apostolos imbutos à Dei spiritu esse omnibus omnium
 populorum linguis, ad quos pervenerunt vel pede vel calamo,
 quosque alloqui quacunq; occasione vel ut hospites poterant,
 vel ut inquilinos. Qvienim linguarum beneficio diffundere
 in omnem, quâ patet, orbem Evangelium debebant, qvomo-
 do unam totius orbis linguam ignorare poterant? Introea-
 mus in veterem Ecclesiam, illosque & senio & eruditione &
 sanctitate illustres audiamus patres! *Irenæus* seculo II. vixit,
 Lugdunensis Episcopus & martyr. Is ubi de Spiritu S. in Jesum
 descendente agit, his utitur verbis: *Hunc & descendisse Lucam*
ait post ascensum Domini super discipulos in Pentecoste, habentem
potestatem omnium gentium ad introitum vitæ & apertionem N. T.
Unde & omnibus lingua conspiranter hymnum dicebant Deo, Spiri-
tu ad unitatem redigente distantes tribus. (19.) Omnibus ait
 linguis laudes cecinisse DEO Apostolos; qvod seculo III. *Ter-*
tullianus, institutâ comparatione inter fidelem qvemvis & A-
 postolum, amplificat: *Spiritum quidem Dei etiam fideles habent,*
sed non omnes fideles Apostoli. *Proprie enim Apostoli Spiritum S.*
habent

(19:) Lib. III. adv. hæret. c. XIX. p. 198.

habent, qui plene habent in operibus prophetia efficaciam virtutum
atq; documentorum linguam, non quasi ex parte, quod ceteri. (20.)
Documentorum lingua Afro illi, asperiori stilo utenti, lingua
est, quâ docetur Christi doctrina & propagatur; hanc plene,
nec ex parte, ut ceteros fideles, qui nonnunquam etiam pluri-
marum linguarum usu & industriâ notitiam sibi acquirunt,
contigisse Apostolis proficitur. *Gregorium Nazianzenum* secu-
lo IV. hanc ipsam opinionem, quâ ἰσχυρὰ αἱ γλώσσαι τῶν ὅκ
πάντες ἰδὼν, locuta sunt linguae omnium sub sole gentium,
preferre alteri, paulò insolentiori, ex supra dictis patuit.
Ambrosius verò *Mediolanensis*, luculentum *Davidis* de *Pen-
tecostalibus* muneribus N. T. vaticinium: accepit dona pro ho-
minibus, (:21:) hoc commentario circumloquitur: Post tri-
umphum victor semper dona largitur. Sic *Christus* diabolicum post
triumphum hodiernâ die discipulis dona largitus est, non aurita-
lenta, non argenti metalla, sed *Spiritus S.* caelestia munera, ut
inter ceteras gratias Apostolice etiam linguis variis loquerentur, h.e.
ut *Hebraee* nationis homo *Christi* gloriam *Romana* facundia elo-
quentiâ personaret & redemptionem generis humani peregrina an-
tes, quia *Judaâ* predicante linguâ non caperent, propriâ loque-
lâ cognoscerent. Omnis lingua in predicatione *Christi* resolvitur, ut
majestatem ejus omnia loquela fateatur. (:22:) Sub finem huius
seculi *Philastrius Brixienis*, Apostolos sine ullo labore variis
linguis locutos esse, adseverat. (:23:) Seculo V. *Augustinus* ean-
dem sententiam plurimis in locis singulari cum ἐμφάνη tradit,
E quorum numero ea, quæ sequuntur, ejus verba adpone-
mus: *Spiritus S.* idè omnium linguis loqui fecit, in quos primò
venit, quia linguas omnium gentium in unitatem se congregaturum
esse nunciavit. Quod tunc faciebat unus homo accepto *Spiritu S.* ut
unus homo linguis omnium loqueretur, hoc modo ipsa unitas facit,
linguis omnibus loquitur. (:24:) Paria habet *Theodoretus Cyren-
sis*: Doctor omnium gentium electus sum, inquit *Paulus*. Qua-

B

mo.

- (:20:) Exhort. ad. cast. Ed. Erasmi, p. 561. (:21:) Psalm. LXVII. 19.
(:22:) Serm. LXII. Tom. III. Bas. p. 288. (:23:) Hæz. 103. Ed. Helmst.
p. 53. (:24:) Enarr. in Ps. XLIX. Tom. IIX. p. 97.

*mobrem debet omnibus doctrina debitum, non solum Gracis, sed etiam
 Barbaris. Propterea enim etiam diversas nobis dedit linguas Spi-
 ritus S. gratia. (:25:) Nec cessatum sequentibus seculis est,
 quin & adversus impugnantes communem sententiam ma-
 gno animorum robore atque fiducia doctores tuerentur. Nam
 Photius, Constantinopolitanus Patriarcha, qui illicitis qui-
 dem artibus seculo IX. sedem invasit, sed singulari eruditio-
 nis fama eidem praesedit, objectionem, quam nonnulli
 τῷ ὑπερφυεῖ τῶν γλωσσῶν καὶ ὁμοδόξῳ, linguarum su-
 pernaturali & prodigioso dono opposuerunt, & format & sol-
 vit. Nimirum, arguebant: qui irriserunt Apostolos, (:26.)
 dicentes: *multo plenos esse, aut intellexisse Apostolos, aut non
 intellexisse.* Si non intellexerint, quomodo linguis omni-
 bus locuti sint Apostoli? Si intellexerint, unde fuerint ausi
 eos accusare ebrietatis, cum in promptu convinci possent ab
 intelligentia audientium & cognoscentium, quae loqueren-
 tur? Ad quae respondet Photius: (:27:) neutrum sequi, sed
 contrarium. Nam si non intellexerint loquentes, non ac-
 cusaturos fuisse miraculum ebrietatis. Quorsum enim repre-
 hendere quis vellet id, quod ei molestiam nullam fecisset? Si
 verò intellexerint, displicuisse illis, quod tantam doctrinam vi,
 tanto converforum successu, omnium linguarum auditoribus
 praedicaverint Evangelium; atque adeo compunctos, obte-
 gere volentes & elevare miraculosam actionem, veritatem
 traduxisse. Adjiciamus ipsa Patriarchae verba, propositum
 dubium solide solventia. Quomodo, cum intelligebant,
 quae dicebantur, ebrietati adscribere? Ab ingenti furo-
 re, ab ignorantia supremâ. In more enim ponitur apud e-
 jusmodi homines, ut cum minus ipsis arrideant, quae dicun-
 tur, utcumque salutifera & perutilia sint, insaniam vel ebie-
 tatis accusent; aut etiam arreptitium esse eum, qui loqui-
 tur, solent accusare, nec ipsum se intelligere, nedum perci-
 pere*

(:25:) Comm. in Ep. ad Rom. I. cap. Tom. II. Col. p. 8. (:26:)
 Act. II. 13. (:27:) Epist. CXLV. ad Serg. Rex ed. Rich. Montac. p. 202.

peret auditor, utcumque; qui loquitur, sine lapsu loquatur, & qui accusat & irridet, quod auditum spectat & intellectum, sanus fuerit. Sed isti ebrietatem objicere eò magis audebant, quia cum loquentes suis ipsorum dialectis intelligerent, & alios arbitrarentur non intelligere propter linguam alienam, se non facile de sycophantiâ convictum iri putarent. Intelligebant ipsi, sed alios, qui unâ aderant, quorum causâ rem transcripserant ebrietati, longè remotos ab intelligentiâ arbitrabantur. Quod & Phariseorum exemplo, magnitudinem miraculorum & beneficiorum Christi invidiâ subinde materiam & calumniarum facientium, illustrat. (:28:) Nec ab his omnibus seculo XIV. abijt Nicephorus Callistus, cujus verba addere superioribus haud gravabimur. Itaque Apostoli, sanctissimo Spiritu pleni, variis linguis gloriam DEI loquuntur, Divinitatemque Jesu eis, qui confluabant, depredicant. Illi verò usq[ue] adeò miraculo illo sunt consternati, quod quidam loquentes intelligerent, quidam verò minus, ut ebrietatem quoque eis objicerent & vario multiplicique percunctantium colloquio conviciarentur. (:29:) Isthac sacrarum Scripturarum ductu delineata linguarum majestas, per antiquissimos primævæ Ecclesiæ doctores, non interrupto ordine, ad nos derivata, summâ veneratione à Christianis, Spiritus S. festum agentibus, hodieque meritò colitur atque observatur. Quamquam enim mustei nonnulli scriptores, ne calcata ire viam viderentur, ab eadem quodammodo deflexerint, (nam *Glaud. Salmasius* multarum linguarum notiâ reverâ caruisse Apostolos, locutos tamen iisdem, ignaros se loqui, haut diutius, quam perdurassent igneæ linguæ, revocatâ Oecumenii opinione; & *Jo. Crellius* (30.) isthoc dono non semper, sed tum demum præditos fuisse Apostolos sentit, cum singulari afflatu corripere:) plerisque tamen omnibus cæteris ea sedet animo Scripturarum Divinarum ve-

B 2

nera.

(:28:) Luc. XI. 15. (:29:) Lib. II. H. E. c. II. p. 92. (:30:) Comment. in Act. Tom. III. Oper. p. 128.

generatio, utcum seiant, promissum esse Apostolis, γλώσσας
 λαλῶν καινῶν, (:31:) novis linguis loqui, prædictumque
 à Prophetà, (:32:) fore, ut Deus populum suum peregrinà, ali-
 àque lingua alloquatur, (:33:) liberasse Deum datam à se fi-
 dem credant eo tempore, quo repleti Spiritu S. Apostoli locuti
 sunt alienis linguis & proprià ἐν ἑκάστῃ, omnibus singulisq;
 gentibus, ὅτι πάντες ἔθνεσ τῶν ὑπὸ τὴν οὐρανὸν, ex omni na-
 tione, quæ sub cælo est, (:34:) dialecto stupenda DEI ope-
 ra ebuccinarunt; manente, non cessante Spiritu, ceu vo-
 cem: ἐκάθισεν sedit, consensu quodam exponunt antiqui.
 Hac ipsa enim fini Divinam hanc virtutem & Apostolis & qui-
 buslibet aliis è primorum Christianorum cœtu, doctoribus,
 qui propugnandæ Evangelii veritati ad ignotas abire gentes &
 sanctâ fidei doctrinâ easdem imbuiere debebant, indidit cœ-
 lestis Spiritus; quamquam non sine quodam admirabilis doni
 discrimine. Nam Paulus, sibi datum esse, ut pluribus linguis,
 quam cæteri apud Corinthios Evangelii præcones, loqua-
 tur, disertè profitetur. (:35:) Fabellis tamen Romanis meri-
 to annumeratur, quod sanctam Dei matrem, Mariam, ma-
 jori quam cæteros omnes excellentiâ, & sanctam quoque
 Magdalenam hoc linguarum beneficium obtinuisse, gloriatur
 Cornelius à Lapide. (:36:) Magdalena enim, ait, & ipsa
 fuit Apostola ac ut talis prædicavit Massiliensibus, eosque con-
 vertit, uti habet ejus vita. Maria verò erat Apostolorum
 omniumque fidelium, ad se quasi ad Christi matrem è toto
 orbe visendi causâ confluentium, doctrix & consolatrix, ac
 consequenter, ut eos resalutare, animare & instruere posset,
 debebat eorum callere linguam. Addit Suarez, eam ante
 adventum Spiritus S. habuisse hoc donum. Nam cum tri-
 bus Magis eorum linguâ locuta est. Itaque linguarum miracu-

lo &
 (:31:) Marc. XVI. 17. (:32:) El. XXIX. 11. (:33:) Esai. XXVI.
 11. ubi ἡμεῖς ἡμεῖς sunt loquentes lingua, quæ non intelligentibus ridi-
 cula est. Es. XXXIX. 19. ἐπεὶ γλώσσῃ I. Cor. XIV. 21. (:34:) Act. II.
 1. 6. (:35:) I. Cor. XIV. 18. (:36:) In Act. p. 71,

Io & Herodes & è Judæis alii valuerint necesse est, qui in colloquium cum Magis illis venerunt. Interea videant Magdalenâ illa & Maria, quid olim Apostolo rationis reddituræ sint, qui hanc Ecclesiæ legem jussus à Deo tulit: *Taceat mulier in Ecclesiâ.* (:37:) Mittamus isthæc delirantium somnia, Cives, Divinique consilii, in promovenda salute nostrâ occupati, *in pectore* *devoto pioque pectore* adoremus. Linguae sunt, quæ cœlesti tactæ igne mysteria ab æterno tacita & imperscrutabilia longè lateque panderunt. Linguae, quæ majores nostros, exitiâlibus erroribus implicitos, doctrinâ, quæ ad animæ tranquillitatem & salutem nunquam intermorientem ducit, instruxerunt. Linguarum officium est, quo adhuc hodie disjunctissimis in locis viventes conjungimur & in fidei pariter atque charitatis amicitiam jucundissimè coalescimus. Linguae sunt, quibus Deum, qui laudari nunquam fatis potest, meritiissimo laudum encomio evehimus. Linguae, quibus proximi nostri innocentiae succurrimus & solatio erigimus sub vario ærumnarum casuumque onere pressos. Linguarum beneficio debemus, quod sacratissima Scripturarum oracula interpretamur, quod Divinæ mentis sensum percipimus, quod in certitudine haustæ è verbo DEI fidei acquiescimus. Adjutus linguarum operâ Theander Lutherus è tenebris Ecclesiam revocavit in lucem, sacrorum Bibliorum librum, unicum Christianæ mentis solatium, pristinae reverentiæ restituit, ad laudatissimam optimarum linguarum culturam, quâ resp. hodie literaria splendet, præclara quæq; ingenia excitavit. Non,

Nobis si centum linguae sint, utrumque centum,
tantorum bonorum magnitudinem deprædicare, ut par est, valemus. Sint ergo nobis in precio linguae, quæq; hodie intellectui nostro non amplius miraculo illabuntur, eas curâ, studio, industriâ, ad juvandam Ecclesiam, ornandamque, comprehendere adnitamur. Contempsit olim Hebræam, quâ spei nostræ depositum, sanctissimus Scripturarum codex, conscriptus est, linguam, tanquam humilem, Julianus, irrisor, in cœlum ex-

B3

(37:) I. Cor. XIV. 34.

lum ex.

luna extulit Græcam, seu facundæ eloquentiæ matrem. Adversus quem rectè Cyrillus, (:38:) *A DEO data sunt lingue omnes & unicuique, eximia quædam gratia inest & pulchritudo. Admirabilem illam Ausonum in pronuntiatione dicimus; sed eâ solâ uti nihil proderit ad hoc, ut venerabilis quis evadat & recte vitæ viam ingrediatur. Quod eloquentiæ numeros probè servant Græci, laudantur; quod autem optimas virtutes negligunt, rectè taxantur. Pueri etiam in sacris enutriti literis statim fiunt religiosissimi, etiam si minus eloquentes. Nulla lingua est, quin sit à Deo, inexhausto bonorum omnium fonte; (:39:) nulla, quin eximium vel in rerum Divinarum notitiam, vel meliorem certè literaturam adferat fructum. Christianis tamen nobis singulares sunt causæ, cur Hebrææ, Græcæ, Latinæque severiores horas impendamus. Quia his maximè tribus linguis, ait Hilarius, (:40:) sacramentum voluntatis Dei & beati regni expectatio predicatur. Quacunq; verò linguâ loquamur, loquamur id, quod Deo gloriosum, fructuosum proximo est. Nam & sermo noster & membrum, quo adminiculante eundem foras edimus, non sine Divinæ providentiæ nutu, apud omnes ferè nationes, ejusdem vocis expressione denotantur. Itaque & lingua, quæ loquitur, & linguâ, quâ illa loquitur, communem habent indolem, communemq; naturam. Eleganter Gregorius Magnus, præclarus optimarum virtutum doctor: (:41:) *Ut ea, quæ sentimus intrinsecus, extrinsecus exprimamus, hæc per organum gutturis, per sonum vocis ejicimus. Alienis quippe oculis intra secretum mentis quasi post parietem corporis stamus, sed cum manifestare nosmetipsos cupimus, quasi per lingue januam egredimur, ut, quales sumus intrinsecus, ostendamus. Si animum nostrum intra corpus Spiritus S. obsidet, quomodo lingua extra id profanæ impietatis eructare verba potest?**

Is

(:38:) Lib. VII. contr. Jul. Tom II. p. 620. (:39:) I. Cor. XII. 10.
(:40:) Prol. Expl. in Pl. p. 429. (:41:) Lib. II. Exp. Mor. c. IV.
Tom. p. 17.

Is est Spiritus munditiei & castitatis, qui lingua impuris se
contaminare blasphemis & maledicere Numini, quod bonita-
tis omnis origo est, potest? Is est Spiritus lenitatis & amoris,
qui lingua odii & rancoris erga ejusdem vitæ concives expuere
flamas? Est Spiritus tranquillitatis & modestiæ, qui lingua ci-
ereturbas & excitatis insanis clamoribus tumultuari? Est Spi-
ritus mansuetudinis & concordia, qui lingua serere inimiciti-
arum semina & contentionum impetus reddere æternos? Est
Spiritus pudicitia & castimonia, qui lingua studere fescenni-
nis & carmen dicere obscœnum? Nihil loquatur lingua no-
stra foras, nisi id utloquatur, intus impulerit, qui linguarum
auctor est, Spiritus. *Debeo linguam meam quasi stilum & sca-
lamum preparare, ut per illam in corde & auribus audien-
tium scribat Spiritus Sanctus. Meum enim est, quasi orga-
num præbere linguam, illius, quasi per organum sonare, quæ
sua sunt, ait Hieronymus. (:42:)* Nonnunquam occupat a-
nimus Spiritus, non sanctus ille & bonus, sed fœdus & dete-
stabilis, qui linguam regit ad nutum suum, cui illa libentissi-
mè obtemperat. Hæc convicia in Deum, probra in homines
jacet. Hujus mores scitè *Bernhardus* describit: (:43:) *Lingua
dicitur, quia lingit. Lingit adulando, mordet detrahendo,
occidit mentiendo. Ligat & ligari non potest. Labilis est &
teneri non potest, sed labitur & sellitur. Labitur, ut anguilla,
penetrat, ut sagitta, tollit amicos, multiplicat inimicos, mo-
vet rixas, seminat discordias. Uno ictu multos percutit & in-
terficit. Blanda est & subdola, lata & parata ad exhaurien-
da bona & miscenda mala. Fugiamus hanc linguam, infamem
illam & ab atro dæmone motam. Veriores linguæ virtutes
Gregorius Magnus depingit: *Lingua nostra, ait, bonis fomen-
tum sit, pravis aculeus, tumidos retundat, iratos mitiget, pi-
gros exacuat, desides hortatu succendat, refugientibus suade-
at, asperis blandiatur, desperatos consoletur. (:44:)* Hæc
illius*

(:42:) Ad Princ. virg. Tom. III. Op. Bas. p. 106. (:43:) De In-
ter. Dom. c. XX. Ed. Bas. p. 1824. (:44:) Lib. VII. Mor. c. CXI. p. 987.

illius Spiritus donum est, quē solenni hoc festo augustē omnes
sanctēque veneramur. Hæc cœlo descendit & adfert Christi-
anis salutem. Hæc animum ornat, hominemq; similem An-
gelicis virtutibus reddit. Hæc ereptos quondam ex hoc seculo
Deo conjunget & beatorum inseret consortio. Tunc omnes
omnium hominum linguæ Christum, primum linguarum lar-
gitorem, Dominum, Deumq; suum confitebuntur. (:45:) Tunc
linguæ nostræ, ab omni labe defecatæ, Spiritus, ex quo ortæ
sunt, unicè imitabuntur naturam. Tunc, quotquot lingua-
rum nostrarum eloquentiam solius Numinis gloriæ sacravi-
mus, Deum, linguarum conditorem, linguis omnibus incor-
ruptè amabimus, innocenter laudabimus, incessanter celebra-
bimus. Igitur concludamus precemurq; cum vetere Ecclesia:
Veni Sancte Spiritus, reple tuorum corda fidelium & tui a-
moris in eis ignem accende. *Qui per diversitatem*
linguarum cunctarum gentes in unitate fidei
congregasti. Alleluja.

P.P. Rostochi, sub Sigillo Rectoratus,
ipso Pentecostes die, A, MDC LXXX XI.
(:45:) Phil. II. II.

Is est Spiritus munditiei & castitatis, contaminare blasphemis & maledictis omnis origo est, potest? Is est Spiritus qui lingua odii & rancoris erga ejusdem flammas? Est Spiritus tranquillitatis, creturbas & excitatis insanis clamoribus rursus mansuetudinis & concordiae, carum semina & contentionum impetum Spiritus pudicitiae & castimoniae, quibus nis & carmen dicere obscœnum? Extra foras, nisi id ut loquatur, intus auctor est, Spiritus. Debeo linguam meam preparare, ut per illam intus scribat Spiritus Sanctus. Meum praeberet linguam, illius, quasi per sua sunt, ait Hieronymus. (:42:) Spiritus, non sanctus ille & stabilis, qui linguam regit ad nutum me obtemperat. Hæc convicia in Deo jacit. Hujus mores scitè Bernhardus dicitur, quia lingit. Lingit adula occidit mentiendò. Ligat & ligari non teneri non potest, sed labitur & fallit, penetrat, ut sagitta, tollit amicos, vet rixas, seminat discordias. Uno interficit. Blanda est & subdola, latèda bona & miscenda mala. Fugit mem illam & ab atro dæmone motam Gregorius Magnus depingit: Lingua tum sit, pravis aculeus, tumidos regros exacuat, desides hortatu succendat, asperis blandiatur, desperatos co-

(:42:) Ad Princ. virg. Tom. III. Op. tey Dom. c. XX. Ed. Bas. p. 1824. (:44:)

...a impuris se
quod bonita-
tis & amoris,
aves expuere
qui lingua ci-
i? Est Spi-
re inimicitia-
ternos? Est
ere fescenni-
r lingua no-
ri linguarum
stilum & ca-
bus audien-
quasi orga-
sonare, quæ
n occupat a-
edus & dete-
lla libentissi-
a in homines
43:) Lingua
detrahendo,
Labilis est &
, ut anguilla,
nimos, mo-
ercutit & in-
dexhaurien-
guam, infa-
guæ virtutes
bonis fomen-
mitiget, pi-
tibus suade.
44:) Hæc
illius
(:43:) De In-
c. CXI. p. 987.

